

NARODNA STRAŽA

IZLAZI SVAKE SUBOTE. — PRETPLATA IZNOSI GODIŠNJE DIN. 60, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO DVOSTRUKO. — OGLASI PO CIJENIKU. — PISMA I PRETPLATA SE ŠALJU NA UREDNIŠTVO I UPRAVU „NARODNE STRAŽE“ ŠIBENIK. — RUKOPISE SE NE VRAĆAJU.

BROJ 21.

ŠIBENIK, 24. LIPNJA 1925.

GODINA V.

Direktor Perković i sirota učenica.

U stvari izгона iz Preparatorije uzorne učenice i odlikašice, ali za nesreću sirote bez oca i majke čitavo naše građanstvo bez iznimke i razlike vjere i političkog mišljenja pokazalo je srdačno zanimanje i iskreni osjećaj humanosti i žaljenja te jednodušno osudilo izgon. To neka dobroj djevojčici bude na utjehu i neka je pokrije u nadi, da će starija vlast nepravdu ispraviti.

Doznali smo, da odluka o izgonu ne navodi nikakav konkretan čin, kojim bi se sirota učenica bila ogriješila o raspis Ministarstva Prosvete; ne spominje nijedno ime društva, u koje bi ona bila zalazila; ne spominje imena svjedoka, koji je optužuju; ne naveda sadržaj njihovih iskaza.

Radi toga je sastav utoka proti odluci izгона nemoć, kad se u odluci ne navedaju činjenice, jer se samo činjenice daju pretresati i pobijati, a zatim svoje dedukcije izvesti. Ovdje je

uskraćena mogućnost pravnog pobijanja odluke, jer čini nijesu konkretno naznačeni.

Štitnik izagnane učenice obratio se usmeno direktoru Perkoviću sa molbom, da mu dozvoli uvid u spise. Nije uspio. Obratio se zatim sirotinjskom Sudu, da uzme u zaštitu sirotu, da posreduje i da zatraži čine i dokaze, radi kojih se tako postupalo. Sud je posredovao. Kojim konačnim rezultatom, nije još poznato. Međutim se štitnik ponovno obratio - ovaj put pismeno - direktoru Perkoviću, da mu dozvoli uvid ili barem dade prepis iskaza svjedoka, koji učenicu optužuju. To dozvoljava svaki sud i svaka vlast, kad osudi koga. Inače gdje bismo bili? Do danas nema odgovora.

Izgon je slijedio pred sami svršetak školske godine. Radi izгона ne će se izagnanoj siroti ni izdati svjedodžba pohađanja II. tečaja, i ako je to kao odlikašica zaslužila. I time joj je otežćana budućnost!

Oko političke uzgoje.

Njemački filozof Immanuel Kant izdao je 1795. g. knjižicu pod naslovom *Zum Ewigen Frieden* — *O vječnom miru*. U toj knjižici je Kant između ostaloga dao iscrpivu sliku tadašnjega političkoga življenja te je prikazao sasvim tačno maksime tadašnje politike, a osobito ove: 1. *Factus est excusa*. Radi što hoćeš, jer će se svršena stvar moći lako opravdati; 2. *Sifecisti, nega*. Ako si svojim nasiljem natjerao narod u očaj i na bunu, kaži, da je tomu krivo bunjenje naroda; 3. *Divide et impera*. Ako hoćeš vladati, nabuščaj jednoga brata ili državljanina na drugoga, pa kad se ovi potuku i ostanu krvavih glava izmučeni, lako ćeš nad njima vladati; 4. *Barataj dvo mislicama t. j. unašaj u pogodbe i zakone takve izraze, koje ćeš kasnije moći tumačiti na svoju korist*; 5. *Bagateliziraj sve t. j. za svoja nasilja pa i ona najveća govori, da su sitnice, i t. d.*

Takva načela u čitavom javnom životu našao je Kant, ali ih našalost nalazimo i mi. I sam predsjednik Masaryk, koji je dobro uočio opasnost prakticiranja takvih načela u političkom životu osjetio je još pred tri godine potrebu, da upozori svoj češko-slovački narod, da moderna doba traži moderne ljude, koji ne će stupati starim stazama reakcionarstva. U svojoj znamenitoj poslanici na narod o novoj godini Masaryk se obraća na široke narodne mase ovim riječima: „Politička izobrazba svih izbornika se mora utvrditi, ako hoćemo da naša republika vodi politiku, kakvu

doba zahtijeva — doista kulturnu politiku. To znači, da mora čitav javni život stati na etičkim temeljima čovječstva i na idealu pravde. Ti temelji moraju biti svim strankama i frakcijama skupni, jer se inače društvo raspada te nastaje nepodan međusobni boj stranaka i strančica, koterija i pojedinaca“. — Masaryk dakle obraća pažnju na političku uzgoju naroda, koja će dovesti državu do dostojne kulturne visine time, što će u javnom životu ipak opstojati nekoliko skupnih norma, kojih se mora držati svaki pojedinac i stranka.

Ništa boljega od toga! Jer ako danas može da našim narodom vlada trifolij Radić-Pašić-Pribičević, onda to moramo baciti na nikakav politički uzgoj naših masa. Kod nas još mogu da vode narod beznačajne zastave, bakljade, pjesme, spretni politički mešetari, ali ne politička misao. Zato i teškom mukom uspijevaju kod nas pučke, socijalističke i zemljoradničke stranke, a zato u našem javnom životu ne vladaju nužni zajednički principi čovječstva i pravde. U izbornu borbu za Skupštinu, oblast i općinu kod nas se ide sa nacionalističkim frontama, sa ličnim grđenjem, ali ne sa zahtjevom po demokratiji. Pomanjkanje političkog uzgoja je učinilo, da su redovno u našem narodu postavljeni problemi našega socijalnog zakonodavstva i državnih financija u zadnji red. Stoga u našem državnom životu vladaju ostaci feudalističke dobe i reakcija.

Zahtjev za političku uzgoju našega

naroda je dakle opravdan. Odakle će se početi? Od škole! Škola ima da uzgaja slobodne, kulturne i socijalno nastrojene građane, a ne samo slijepe fanatike, koji priklanjaju glavu ispred gluposti. Škola ima da stvori u mladini smisao za čovječstvo i pravdu, pa ako će netko sutra biti

jednoga ili drugoga kulturnoga, socijalnoga ili političkoga tabora. Ako se počne sa podizanjem primitivnog mišljenja na jednu dostojnu kulturnu visinu, onda će i politički uzgoj unaprijediti, a to će doprinijeti pobjedi demokratije te napretku naroda i države.

Iz domaće i vanjske politike.

p BOLEST NIKOLE PAŠIĆA. Ministarski predsjednik Pašić je zadnjih dana ozbiljno bolestan. O njegovom zdravstvenom stanju izrazili su se brojni ljekari te su svi saglasni, da je Pašiću potreban odmor. Budući da je Pašić s Pavlom Radićem lično vodio sve pregovore na želju Krune te ujedno sam središao odnose sa samostalnim demokratima, to se drži, da će, da ne dode do kakvog zastoja ili iznenadjenja za Pašićeve bolesti, biti ostvaren jedan direktorij u radikalnoj stranci, u koji bi ušli dr Ninčić, dr Laza Marković, Ljuba Jovanović, Krsta Miletić te možda Aca Stanojević.

p OKO SPOMENIKA KRALJU PETRU. U subotu je u odboru za zakonski nacrt o podignuću spomenika kralju Petru bio prihvaćen ovaj zakonski nacrt jednoglasno. Zaključeno je na prijedlog dra Korošca, koji je u svom govoru istaknuo demokratizam te veliku socijalnu orijentaciju pokralja, da će se sa novcem, koji je narod dao, podignuti spomenik, a sa doprinosima vlade da će se podignuti u hrvatskoj, slovenskoj i srpskoj metropoli javne zgrade i zavodi u počast pokralju.

p IZNESEN JE PRED SKUPŠTINU u subotu prijedlog, da se odglaša hitnost carinskoj tarifi. Nijedan zastupnik nije imao prijedloga u rukama, tako da zastupnici nijesu znali, zašto moraju da glasuju i kakove sve važne odredbe ima zakonski prijedlog. Protiv prijedloga je govorio najprije zastupnik SLS dr Kulovec, koji je podvrgao stvarnoj kritici postupak vladin. Njegovim izjavama su se pridružili radićevac Neudorfer, Kurbežević (JMO) i dr Šečerov (JDS). Na koncu je prijedlog vlade primljen.

p OPSTRUKCIJA U SKUPŠTINI. U subotu je sjednica Skupštine počela oko 9.30. Opozicija, koja je bila nezadovoljna, što vlada još uvijek nije odlučila, da verificira anketirane radićevske mandate, započela je tehničku opstrukciju. Jedan dio sjednice bio je prekinut velikom bukom, koju je ljevica podizala, a zatim su pojedini govornici opozicije govorili na dugo i široko, tako da je vladina većina bila strašno umorna. U nastavku sjednice istoga dana popodne bio je pretresan prijedlog dra Šuperine, da se izabere parlamentarna anketa, da izvidi događaje i nasilja, koja su se vršila za vrijeme Pribičevićeva zbora u Sisku i Capragu.

p U VERIFIKACIONOM ODBORU osnaženi su u ponedjeljak na prijedlog radikala Leovca anketirani Radićevski mandati.

p BOLEST DRA MAČKA. Prigodom jedne šetnje dra Mačku je u policijskim uzama pozlilo. Uspostavilo se, da dr Maček boluje teško na želucu, te je prenesen na njegovu kući, gdje će ga jednako stražiti.

p PRIJEDLOG DRA ŠUPERINE o tome, da Skupština izabere jednu komisiju od 11 lica, koja će istražiti događaje u Sisku, bio je pretresan na sjednici Nar. Skupštine od jučer. U ime vlade govorio je ministar agrara Simonović, poznat sa svoga rada protiv radićevaca u verifikacionom odboru. Simonović je u ime vlade odbio prijedlog. Za Simonovićeve govora počeli su sa strane opozicije burni protesti te užasna galama i svada opozicije sa samim Sv. Pribičevićem. Vladina većina je pri koncu odbila prijedlog dra Šuperine.

p AVENTINSKA OPOZICIJA, i. j. oni zastupnici, koji su se apstinirali od rada talijanske komore, a koji se još ne misle vratiti u parlament, ima u svemu 117 zastupnika, i to od ovih 41 popolara, 24 Turatijevihunistaričičkih socijalista, 22 maksimalističkih socijalista, 18 democijalista i konstitucionalaca (Nitičevići), 7 republikanaca, 2 sardinska autonomista i 2 težačka zastupnika.

p LUDAČKI PROFESOR. Profesor Cankov, predsjednik bugarske strahovlade, luduje dalje. Prošle sedmice su umorili bez ikakve smrtno osude po sofijskim tamicama veći broj voda umjerenih političkih stranaka. Sada stoji pred vojnim sudom 30 mladih daka-gimnazijalaca, koje tuži Cankovljevi režim, da su „urotnici“. Bit će po svoj prilici osuđeni na smrt.

p NAŠU ŠTAMPU U ITALJI PLIJENE. Subotnje prvo izdanje *Goriške Straže* bilo je zaplijenjeno, ali je uredništvo odmah izdalo drugo izdanje.

p U TALIJANSKOM PARLAMENTU prihvaćen je zakonski prijedlog o pročišćenju činovništva. Tim se zakonom daje ovlaštenje vladi, da otpusti sve one činovnike, koji bi u uredu ili izvan njega manifestirali mišljenje protivno onome, što ga zastupaju vlada ili državne oblasti. Protiv zakona, koji je ozvolovio i neke fašiste, tako da su zastupnici De Nobili i Benassi istupili iz fašističke stranke, glasovalo je tridesetak zastupnika liberalnih skupina te hrvatsko-slovenski zastupnici dr Besednjak, dr Wilfan i Srebrnič.

p NEREDI U KINI traju dalje te zauzmlju sve veći opseg. Velike vlasti su poslale u kineske vode svoje

bojne brodove. Italija je poslala četiri ratne lađe sa preko 1000 momčadi.

p KRIZA U ČEŠKO-SLOVAČKOJ. Zadnjih dana su zavladao u velikoj koaliciji petih čeških vladinih stranaka loši odnošaji. Socijaldemokrati i agrarci su mišljenja, da bi se moglo početi na izbore, i to već na jesen. Govori se, da bi novi izbori, mogli biti 25. listopada o. g.

p GRČKA HAJKA. Zadnjih dana je otpočela u grčkoj štampi bijesna hajka protiv naše države povodom izjava pomoćnika ministra vanjskih poslova, kojima je dobro osvjetlio grčke težnje. Grčki listovi upravo bljutavo psuju naš narod na način, kako ni Talijani nijesu to radili.

Jesam li podmirio pretplatu?

Iz Šibenika i okolice.

š DR KOLENDIĆ U ŠIBENIKU. U subotu je došao u naš grad jedan od prvih naših kulturnih historičara, profesor univerziteta dr Petar Kolenđić, koji će predsjedati komisiji za zrelosne ispite kod obiju gimnazija i učiteljske škole.

š NIŽI TEČAJNI ISPITI na mjesnoj građanskoj školi, koji su trajali od 16. do 19. o. m., svršili su ovim rezultatom: od 21 učenice: 7 ih je prošlo odličnim uspjehom, 13 sa dobrim uspjehom, a 1 ima pokaziva popravnii ispit na jesen.

š † LOVRE KRŃEVIĆ. U četvrtak umro je nakon kratkog bolovanja u 73. godini života Lovre KrŃević, postolarski majstor. Pokojnik je bio obojbljubljen kod svih svojih poznanika te poznat radi svoje čestitosti i radnosti. Čovjek rada, trudio se i zadnje dane svoga života. U petak sproveden je na domaće groblje od velikog broja svojih poznanika, drugova i rodbine priprosto, lijepo i dostojno. Neka mu bude laka zemlja, a rodbini naše iskreno žalovanje!

š DAR „ORLU“. Prigodom imendana načelnika mjesnog „Orla“ brata dra Vjeka Vučića, članovi Uprave, sakupili su među sobom i doprinijeli u fond mjesnog Hrv. kat. „Orla“ din. 700.

š DANAS SU POČELE maturantima gimnazije i realne gimnazije zadace za viši tečajni ispit.

š U ZNAK PROTESTA protiv izгона učenice Antice Ostojić darovao je mjesnom Hrv. kat. „Orlu“ Frano Ženko Donadini (Split) din. 25. — Uprava mu harno zahvaljuje.

š U SUBOTU se u jednoj drvođielskoj radionici u Šibeniku radio okvir, u koji će se staviti dopis poslan *Životu* od prošloga četvrtka. Kažu, da će taj dopis biti izložen u jednoj sobi mjesnog preparandija, da bi se učenici naučili uzornom sastavljanju denuncija te „izvanrednom logičkom pojmovanju“, ali i stoga, da bi učenici uaučili, da su najpedagoškije fraze „separatizam, klerikalizam,

defetizam“. Iz toga dopisa učenici će moći da razaberu, što je nemoralno, zločinački i pokvareno.

š KRIZMA U ZADARSKOJ NAD-BISKUPIJI. Presv. biskup dr Jerko Mileta, kao administrator jugoslavenskog dijela zadarske nadbiskupije, obavio je pastirski pohod i dijelio sv. krizmu 18. t. m. u Pakoštanima, 20. t. m. u Vrani, 21. t. m. u Biogradu n/m. 23. t. m. u Tinju, 24. t. m. u Filipjakovu, dok će 25. t. m. obaviti pastirski pohod i dijeliti sv. krizmu u Turnju, 27. t. m. u Sukošanu, 29. t. m. u Bibinjama, 1. VII. u Pašmanu, 3. VII. u Nevidanima, 4. VII. u Dobropoljani, 6. VII. u Banju, 7. VII. u Ždreleu, 9. VII. u Kukljici, 11. VII. u Kalima, 12. VII. u Preku, 16. VII. u Sutomišćici, 18. VII. u Lokoranu, 20. VII. u Ugijanu, 22. VII. u Sestrunju.

š DAR „ŠIBENSKOJ GLAZBI“. Član Uprave gosp. Ivo Čičin-Šain darovao je u fond društva din. 400. Plemenitom darovatelju Uprava svesrdno zahvaljuje uz želju, da i drugi građani slijede ovaj svijetli primjer.

š U NEDJELJU je jedan mladi (stari) gospodin u cilindru, nobl und echt wienerzylinder, bitte sehr, trkao na Šubičevac te svakome prolazniku pokazivao jednu odluku i pitao: „Jelte, da je ova odluka kulmen moderne pedagogike? Jelte, da Foerster i Rousseau nisu bili pedagozi? Jelte, jelte, mi ćemo da naša omladina bude vaspitana za Naciju! Jelte, jelte?“

d ŠTRAJK PAŠKIH SOLARA još uvijek traje. Uprava Monopola ne će da udovolji radničkim zahtjevima. Stoga i sama država trpi velike štete. U jednoj samoj noći pala je kiša, koja je odnijela 50 vagona od sunca već formirane soli u vrijednosti od 1.750.000 dinara. I to sve radi toga, što Uprava Monopola ne će da radnicima povisi nadnice, već hoće da uštedi 400.000 dinara, a u ime toga čini, da država trpi milijunske štete. Uapšeno je 5 radnika članova štrajkaškog odbora.

g NA ZAGREBAČKOJ BURZI notirale su jučer 5. o. m. strane, valute ovako: Dolar 57-10, talijanska lira 2.165, švicarski franak 11-20, engleska funta 282, čehoslovačka kruna 1-725, francuski franak 275.

Orlovski vijesnik.

POKRAJINSKI ORLOVSKI SLET U ŠIBENIKU drži se, kako je poznato, u nedjelju 9. kolovoza. U subotu 8. VIII. bit će natjecanje, skupštine raznih orlovskih organizacija, te svečana akademija. Na sam dan sleta t. j. 9. VIII. prije podne crkvena svečanost, javno zborovanje i manifestacije, a poslije podne javna vježba. Po svim krajevima vlada veliki interes za ovaj pokrajinski orlovski slet. Veliko mnoštvo naroda sprema se u Šibenik i iz najudaljenijih krajeva, da u Krešimirovom gradu proslavi tisućgodišnjicu hrvatskoga kraljevstva. Doći će i delegacija braće iz Čehoslovačke. Kako se ovaj mjesec otvara lička pruga, koja će direktno vezati Zagreb s Šibenikom, bit će putovanje vrlo olakšano. Prijave treba što prije poslati na Hrv. Orlov. Savez u Zagrebu, Kaptol 27. a iz Dalmacije na Don A. Radića, svećenika u Šibeniku.

TEČAJ U ŠIBENIKU. Za tečaj, koji Đ. O. O. priređuje 1.—8. kolovoza na otočiću Krapnju kraj Šibenika, treba poslati bezodvlačno prijave. Učesnici plaćaju Din 120. za opskrbu kroz svih 9 dana.

Traži se 2 sobe sa pokućstvom i uporabom kuhinje kod bolje obitelji. Obratiti se Dru Lorandu - Hotel de la Ville.

OBJAVA.

Monopolskom Stovarištu u Šibeniku potrebne su posodne prostorije za kancelarije i magazin. Ponudu treba dostaviti najdalje do konca juna t. g. ovom Stovarištu.

U ponudi treba, da bude označeno:

- 1) Ulica i broj, u kojoj se zgrada nalazi;
- 2) Od kakvog je materijala tvrdog, mešovitog ili slabog;
- 3) Koliko ima prostorija: soba, magazina, za svaku napose njenu kubaturu;
- 4) Skicu celokupne zgrade tako, da se svaka prostorija može videti i na svakoj da se naznači: visina, širina i dužina;
- 5) Koliko je zgrada udaljena od parobrodarske i od željezničke stanice;
- 6) Kolika se godišnja kirija traži i kako da se plaća, mesečno ili tromesečno unapred i
- 7) Za koje se vreme i pod kakovim uslovima daje pod Zakup.

Zainteresovana lica, ako bi željela koju informaciju, mogu se obratiti svaki dan za vreme uredovnih satova kod Monopolskog Stovarišta u Šibeniku.

Iz kancelarije Monopolskog Stovarišta u Šibeniku M. S. Br. 900. 15. Juna 1925. god.

Glasovir koncertni u dobrom stanju na prodaju je radi odlaska za samih 8.000 dinara. Obratiti se Upravi lista.

(Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires) da je polazak njihovih velikih preokookeanskih parobroda

„Atlanta“ na 27. j u n a 1925. iz SPLIT-SKE LUKE (Dalmacija.)

Parobrodi su moderno uređeni imaju dva vijka i vozu na naftu. Putnici su smješteni u poboljšanom trećem razredu, u trećem razredu kabina i u podpalubju. Svaki razred posjeduje moderno uređeni jedaći salon, salon za gospode, kao i pušački salon. Putnicima stoji na raspolaganje cijeli parobrod, jer ne vozi putnika I. i II. razr. Od kolike je važnosti za naše putnike, što se mogu ukratiti u domaćoj luci, nije potrebno navadati - dosta je, što ne trpe velikih neugodnosti ni napora putujući po nekoliko dana preko stranih država, dok ne stignu u luku ukrcanja, a osim toga mogu se na parobrodu služiti svojim materinskim jezikom.

Glede osiguranja mjesta te ostalih uputa treba se obratiti na „COSULICH LINIJA“.

Glavno zastupstvo za Kraljevnu Srbija, Hrvata i Slovenaca

Telefon 24-98. **J. G. Drašković - Zagreb** Cesta, B' br. 3. ili na filijale u: Beogradu, Balkanska ul. 25. Ljubljani, Kolodvorska ul. 30. Velikom Bečkereku, Kralja Petra trg 4 ili Agenciji u:

Šibeniku, Josip Jadronja, obala Sušaku, Karolinska cesta 161 J. G. Ivošević, Splitu FRANJO KUKULIĆ, Gružu IVO LOVRIČEVIĆ, Metkoviću NIKICA CAREVIĆ.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. U LJUBLJANI

VLASTITA ZGRADA
GLAVNA ULICA 108.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

BRZ. NASLOV GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. - NOĆNI 67.

Podružnice: Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove povoljno, točno i brzo.